

СПОСОБИ МЕДІА-МАНІПУЛЯЦІЇ ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Кравченко Н. С.

Науковий керівник – ст. викладач Жидкова О.О.

Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. філософії, тел. (057) 702-14-65)

E-mail: nazar.kravchenko@nure.ua

The article defines the role of mass-media in the life of modern society and reveals the notion of the manipulation of consciousness. Socio-cultural space creates the preconditions for implementing various manipulations of individual and group consciousness. This article is also devoted to consideration of this social phenomenon.

На сучасному етапі розвитку суспільства, який справедливо називають інформаційним, засоби масової інформації (ЗМІ) посідають панівне місце в передачі знань і відомостей. Під ЗМІ розуміють газети, журнали теле- і радіопрोगрами, кінодокументалістику, інформаційні агенції, інші періодичні форми публічного розповсюдження масової інформації. Вони виступають посередником між журналістом, дослідником і аудиторією.

Незважаючи на позитивне значення ЗМІ, оскільки вони є ефективним інструментом підтримки суспільної рівноваги й соціальної взаємодії, маніпулятивні можливості мас-медіа безмежні. З кожним днем сучасний світ стає все більш інформаційно насиченим, а тому часто незрозумілим для людей. Людина не здатна самостійно отримати й перевірити всю необхідну їй інформацію, а тому вимушена багато що сприймати як правду. Таким чином, наповнюючи потрібним змістом повідомлення, що передаються ЗМІ, можливо подавати суспільству не лише знання про навколишню дійсність, але й цілеспрямовано формувати емоційні та поведінкові стереотипи [1]. ЗМІ через повідомлення, інформування, навчання, переконання, навіювання та інші психологічні методи впливають на маси. У результаті культивування і тиражування інформації стосовно духовних цінностей, соціальних вимог стандартизуються і стереотипізуються поведінкові й світоглядні норми суспільного життя [2].

Маніпуляція свідомістю завжди існувала в суспільстві, починаючи ще з давніх часів. Сьогодні вона вже давно стала мистецтвом, їй навчаються, вона є сферою бізнесу. В інформаційному суспільстві маніпуляторам доводиться освоювати нові технології, адаптувати старі методи під новий час. Наше суспільство можна уявити у вигляді павутини, в якій кожен вибирає бути йому павуком, який плете павутину, або мухою, яка в неї потрапляє. Але часто, вибір може стати неусвідомленим. Це пов'язано з розвиненістю суспільства і самосвідомістю кожної людини. Природно, кожна людина не хоче бути «мухою», і тим не менше саме виходячи з цього бажання, може стати жертвою маніпуляції.

Маніпуляційні технології ставлять за мету управління ситуацією через управління поведінкою людей. Маніпуляція використовується тоді, коли відкрито декларується одна мета, але при цьому спеціальними рефлексійними засобами самої комунікації переслідується інша.

Серед способів маніпуляції, які використовують ЗМІ, можна виділити наступні:

1. Відволікання уваги. Це досягається через насичення інформаційного простору менш важливими подіями. Прийом відволікання уваги використовується і для того, щоб не дати громадянам можливості отримувати важливі знання, що стосуються безпосередньо їх життя в суспільстві.

2. Фокус на емоції, а не на здоровий глузд. Вплив на емоції – це класичний прийом, спрямований на те, щоб заблокувати здатність людини до раціонального аналізу, а зрештою – до здатності критично мислити взагалі.

3. Дроблення. У періодичних журналах навмисно розбивають великі за обсягом статті, розміщуючи основну частину статті в кінці номера для того, щоб примусити читача проглянути декілька сторінок реклами. У підсумку виходить, що постійні переривання інформаційних програм рекламою призводить до зниження здатності аудиторії критично оцінювати подані події або проблеми.

4. Негайна передача інформації. Причому негайність безпосередньо пов'язана з фрагментацією. Блискавичність подачі новин поглиблює маніпулятивні можливості всієї інформативної системи. Помилкове відчуття терміновості, що виникає внаслідок негайної подачі новин, створює ілюзію неабиякої важливості предмета інформації.

Ми окреслили деякі з основних способів, що застосовуються для маніпуляції пересічних громадян. Єдиним виходом, на нашу думку, є критичне ставлення до інформації, що до нас надходить, та вміле її використання. А ЗМІ можна побажати лише більшого професіоналізму та меншої заангажованості і тоді ми обов'язково будемо рухатись в бік інформаційного суспільства.

Перелік посилань

1. Дуцик Д. Політична журналістика / Д. Дуцик. – Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія». – 2005. – 138 с.

2. Смирнова М. Створення стереотипів засобами масової інформації в добу інформаційного суспільства / М. Смирнова // Теле- та радіожурналістика. – 2016. – Вип. 15. – С. 63-67. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tir_2016_15_11.